

Mlýn Podežďár

<https://varimesmarcelou.cz/o-zdaru/mlyn-podezdar.html>

Využití vodní síly ve prospěch lidské činnosti byla snaha lidí od nepaměti. Jedním z odvětví, kde se vodní síla využila dokonale, bylo mlynářství. Mlýn byl důležitou součástí života nejen na vesnici, ale i ve městech. Obilí pěstovali ve všech částech české země, kde to přírodní podmínky dovolovaly. Mlýny působí romanticky až pohádkově. Uvnitř se však dodnes může skrývat důmyslné technické zařízení.

Lidé, kteří v mlýně žili, měli nelehkou práci. Jedním takovým mlýnem, který sloužil širokému okolí, byl i mlýn Podežďár, položený na řece Úslavě, pod dnešním Smederovem.

V dobách dřívějších však patřil pod ves Žďár. Proto název Podežďár.

Mlýn vedl vyučený mlynář, který byl buď samotným majitelem, nebo nájemcem mlýna, a staral se rovněž o obchodní záležitosti. Ve velkých mlýnech mu býval k ruce „stárek“ a „mládek“ (někdy zvaný také „prášek“ - učedník).

V malých mlýnech pak obsluhoval mlýn sám mlynář.

Mlynáři museli mít rozsáhlé a dokonalé technické znalosti z mnoha oborů a jednalo se tak mnohdy o vzdělané lidi.

Museli být dobrými řemeslníky, aby si dokázali opravit rozbité díly mlýnských zařízení, museli být i obratnými obchodníky.

Prvním známým mlynářem zapsaným v matrikách je Matěj - mlynář Podežďárský, a to v polovině 17. století.

Od roku 1674 byl ve mlýně Podežďár připomínán mlynář Václav Nevoda se svoji ženou Markétou.

Ve století 19. pak mlýn patřival rodu Háčkových.

Na řece Úslavě těsně nad mlýnem byl přes řeku položen jez směřující od bývalé ždírecké pastviny k smederovské parcele.

Od jezu dlouhého 47,3 m vedla k mlýnu strouha přivádějící vodu do mlýna.

Podle plzeňské Vodní knihy byla v roce 1911 ve mlýně instalována Francisova turbína o maximální hltnosti 1070 l vody za vteřinu. Měla výkon až 19,8 HP, neboli koňských sil.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%88sk%C3%A1_s%C3%ADla

ZAJÍMAVOSTI Z HISTORIE

V období 1. světové války, v roce 1915 probíhaly soupisy obilí a brambor. V srpnu 1915 byl v důsledku války a nižších výnosů již tak velký nedostatek mouky, že bylo zakázáno volně prodávat obilí nebo mouku, a muselo se povinně odvádět státu - Rakousko-Uhersku.

Ani Žďáru se tyto události nemohly vyhnout.

Z okresního hejtmanství se dostavila komise a provedla soupis mouky a obilí každého rolníka. Nevyjímaje mlýnu Podežďár.

Spotřební dávka byla státním nařízením stanovena pro osobu měsíčně na 7,2 kg mouky nebo 9 kg obilí.

Ostatní obilí či mouku musel rolník či mlynář prodat jako přebytek státu za úředně předeepsanou cenu.

Stanovená spotřební dávka obilí naprosto nestačila k výživě, neboť zejména na venkově se jedla výhradně strava z mouky.

Nastalo proto schovávání obilí, tajné kupování a lichvaření.

Po mlýnech chodili revizoři a kontrolovali, zda není ve mlýně více obilí, než byl součet obilí na mlecích výkazech.

Z okolních obcí směli mleči chodit mlít mouku výhradně do mlýnu Podežďár.

Rodina Háčkových mlynařila ve mlýně čp. 24 až do jeho znárodnění. Posledním mlynářem byl pan Jaromír Háček.

ZDROJ:

Mgr. Hnojská Vendula - kniha TOULKY PO VODĚ - MLÝNY NA ŘECE ÚSLAVĚ (vydáno 2011 nákladem Muzea Jižního Plzeňska v Blovicích)

Informace: www.muzeum-blovice.cz